І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-6740
— Тел. в Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIII. Ч. 11. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 19-го СІЧНЯ 1966 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 19, 1966 No. 11. VOL. LXXIII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Вівторок, 18-го січня 1966

В АМЕРИЦІ

САРДЖЕНТ ШРАЙВЕР ЗАЛИШАЄ ПОСТ ДИРЕКТОРА В КОРПУСІ МИРУ, а його місце займає Джек Гуд Вон, який залишає пост асистента державного секретаря в справах міжамериканських справ. Шрайвер залишається на становищі голови Уряду Економічної Можливости, де має поширити й збільшити свою активність. Шрайвер займав пост директора Корпусу Миру від 1961-го року, а від серпня 1964-го року він очолював і Уряд Економічної Можливости. Він сам бажав позбутися одного становища, бо це було йому затяжно працювати на обидвох становищах, але Президент не хотів його звільнити, хоч цього домагалися республиканські члени Конгресу. Вон має 45 років, він вже працював в Корпусі Миру і обізнаний із працею в цій агенції.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН НЕ БЕРЕ УЧАСТИ В МІЖНАРОДНІЙ ДИСПУТІ ПРО ЙОГО ОДІЖ. Лондонська публікація „Кравець і Закрійник" надрукувала, що Президент повинен носити одежу з вищим „кравецьким стандартом", якого вимагається від провідника Західнього світу. Колись англійський князь Алберт встановляв стиль одежі джентлмена, пише лондонський часопис, і вільний світ має право вимагати дечого більше від американського президента, який повинен бути еквівалентним до колишнього князя Алберта. На це відповіла Американська Фундація в справах моди, яка твердить, що Президент є „найкраще одітою особою цього свого становища і щодо своєї особи, одяг який не є парадний і не відрізняється від народу".

НАУКОВА РАДА КРАЙОВОЇ АКАДЕМІЇ НАУК ПЛЯНУЄ ВИВЧАТИ ДАЛЬШІ ПЛЯНЕТИ після 1970-го року, коли здобудеться Місяць. Ця Рада проєктує, щоб взятися до вивчення таких плянет, як Марс, Венера і комети та астроїди а також і Меркурій. Спочатку мали б взятися до пізнання Марса, бо науковці хотіли б дізнатися, чи є там життя. Науковці хотіли б вияснити, як виник всесвіт, як постало життя та пізнати ті динамічні процеси, які мали вплив на земне довкілля людини. Роки від 1970 до 1985 мали б бути призначені на докладніше пізнання Місяця та на пізнання інших, вгорі згаданих плянет.

ВИДАТКИ НА ОПІКУ НАД ЗДОРОВ'ЯМ АМЕРИКАНЦІВ В 1964-му РОЦІ ПОТРОЇЛИСЯ від 1950, як про це звітує Департамент здоров'я, виховання і добродійности. В 1950 році всі видатки на здоров'я, приватні й урядові, становили $12.8 більйона, а в 1964, році вони винесли $36.8 більйона. В цьому фінансовому році, який закінчиться 30-го червня 1966, ці витрати мають винести аж $44 більйони. Ці видатки на опіку над здоров'ям мають в цьому фінансовому році становити аж 6 відсотків крайової продукції. Треба підкреслити, що лікарські винагороди в тому часі, це значить від 1950-го року, малощо збільшилися.

В БРАЗИЛІЇ КОЛЬОНІЗУЮТЬ ДЖУНҐЛІ НАД АМАЗОНКОЮ, на захід від ріки Араґая. Колонізацію здійснюють люди з перенаселених провінцій Бразилії. Очищена з лісів земля є дуже врожайна, вона родить кукурудзу, стебла якої виносять 8 стіп, а трава там така висока, що не видно через худоби, яка там пасеться. Цей район над рікою Амазонкою має в лісах стільки дерева, що з нього можна б побудувати дерев'яні хати для всіх людей на світі. Досвід однієї тисячі нових колоністів може відкрити в Бразилії величезні простори для заселення. Очевидно, що мусять тут співпрацювати капітал, організація і технологія.

У СВІТІ

ГЕН. ДЖЕЙМС ГЕЙВІН, КОЛИШНІЙ ШЕФ ШТАБУ АРМІЇ І КОЛИШНІЙ АМБАСАДОР ЗДА У ПАРИЖІ, ТЕПЕР У СТАНІ СПОЧИНКУ, ЗАЯВИВ у своїй статті в журналі „Гарпер", що треба б кількакратно більше збройних сил у В'єтнамі, аніж їх тепер там має Америка, щоб осягнути повну перемогу над комуністами. Він твердить, що це будо б неминуче із перенесенням війни на терен Північного В'єтнаму, що створило б поважну можливість активної участи Комуністичного Китаю у війні і перетворення В'єтнаму у „другу Корею". Ген. Гейвін є також рішуче проти відкликання американських сил з В'єтнаму, але поручає зберігати в своїх руках міста на східньому узбережжі Південного В'єтнаму, вести „помірковану" війну і старатися закінчити її переговорами.

ЯПОНСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ПЕРЕВЕДУТЬ у другій половині цього тижня свій конгрес. Вони є проти союзу з Америкою, проти признання Америці військових баз, за удержавлення банків, електричного нафтового промислу та асекураційних установ, та за контролю над всіма іншими ділянками господарства. Вони приготовляються до виборчої кампанії, щоб прийти до влади у 1970 році.

НІГЕРСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ННАМБІ АЗІКІВЕ, ЯКИЙ ЛІКУВАВСЯ У ЛОНДОНІ, ЗБИРАЄТЬСЯ ВЕРНУТИСЬ до Нігерії, де наприкінці минулого тижня військові ворохобники схопили й вивезли в глибину країни прем'єра Абубакара Валеву і де всю владу перейняв шеф штабу, генерал Аґулі-Іронзі. Президент твердить, що названий генерал льояльний до нього. Вістки з Нігерії, яка має 55 мільйонів населення і складається з 250 племен, неясні і суперечні. Збунтовані молоді старшини буцім-то заявили свою льояльність генералові Аґулі-Іронзі.

ФРАНЦІЯ ПРЕД'ЯВИЛА СВОЇМ ЧОТИРЬОМ СПІВПАРТНЕРАМ Европейської Економічної Спільноти меморіял з 10-ох пунктів, де вона головно хоче зменшити владу Екзекутиви тієї економічної організації, позбавити її характеру наддержавного виконного тіла й дати Франції право „вета" в різних рішеннях. Дводенна конференція міністрів закордонних справ Франції, Західньої Німеччини, Італії, Бельгії, Голляндії і Люксембургу відбувається в Люксембурґу. Припускають, що прийде до компромісу.

БІЛО-РАСИСТСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР РОДЕЗІЇ ЯН СМІТ ЗАЯВИВ в радіопромові, що він готов вступити в нові переговори з британським урядом, щоб закінчити гострий спір, який виник внаслідку одностороннього проголошення Родезією державної самостійности, на базі конституції, яка виключає чорних автохтонів від правління. Сміт заявив, що ті переговори все ж мусять основуватись на факті, що Родезія незалежна держава. Сміт назвав твердження британського прем'єра Вільсона, що уряд Сміта впаде внаслідок британських економічних репресій — „тактичним кроком у психологічній війні".

В НАНТ У ФРАНЦІЇ АМБАСАДОР ЗДА ЧАРЛЬЗ БОЛЕН МАВ ЗУСТРІЧ з 50-ма студентами тамошнього університету. Центральною темою запитів і відповідей була війна у В'єтнамі. Болен твердив, що Америка не противилась би, якби у війні вибрали на дійсно вільних виборах комуністів до південно-в'єтнамських керівних установ також комуністів.

У ЕМІГРАЦІЙНИХ АРХІВАХ МІННЕСОТСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВІДКРИТО УКРАЇНСЬКИЙ ВІДДІЛ

Міннеаполіс (МД). — В неділю 16 січня ц.р. тут у читальні бібліотеки Університету Міннесоти відбулось офіційне відкриття Українського Відділу Емігараційних Архівів, який започатковано два роки тому, але реалізація якого увінчалася після довгих та дбайливих підготувань. Вже від кількох років бібліотека цього університету збирає матеріяли, що зв'язані із поселенням в цьому стейті емігрантів різних національност е й. Початок був скромний, але згодом збір матеріялів поширився із Міннесоти на цілі ЗДА і виникла думка організувати при бібліотеці центр студій та дослідів еміграції. В зв'язку із тим повстав спеціяльний Комітет Еміграційних Архівів на чолі з проф. Т. Смитом, завідуючим катедрою історії, а при енергійній допомозі та зацікавленні п. М. Молек, кураторки архівів, зібрано чимало матеріялів і в травні 1964 було відкрито перший відділ архівів — словенської еміграції. Управління архівів далі шукало зв'язків із різними національними групами, а в тому числі із українською, щоб поповнювати свій збірник. З української сторони виявив зацікавлення проф. О. Грановський, емеритований професор ентимології університету Міннесоти, провідний діяч в українському житті. Він, в додатково до скромних починів українських матеріялів, дарував архівам свою колекцію книжок, періодиків, різнородної літератури, як також матеріялів архівного значення різних організацій, в яких поклав чимало років праці (напр., ОДВУ), і тим дав добру базу для започаткування українського відділу. З черги відгукнулися інші джерела постачання українських матеріялів включно із приватними особами, і минулий рік був під знаком сортування, класифікації та впорядкування надісланих речей. Із дарунків архівові, крім проф. О. Грановського, відмічається цікаві екземпляри та збірки від УВАН, Українського Народного Союзу, „Свободи", УПЦеркви в ЗДА, УККА, Архиєпископа Мстислава, проф. Л. Биковського, історика В. Боровського, Українського Історичного Т-ва і ін. Для українського відділу відведено окрему кімнату в бібліотеці, де вже частина матеріялів упорядкована та починається каталогування. Велика частина матеріялів, зокрема пресових періодиків та архівних паперів, ще лежить в скринях і чекають на професійне впорядкування. Офіційне відкриття українського відділу заплановано і проведено широкою програмою. Вступне привітання виголосив директор бібліотеки Е. Б. Стенфорд, а згодом, у програмі, промовляли керівник архівного Комітету професор Т. Л. Смит та проф. О. Грановський від української групи. Більшість програми заповнено виступом місцевого хору „Дніпро", що відспівав 12 пісень, та танцями ансамблю МУН-у та СУМА, який дав 10 точок. Пані М. Процай та п. Л. Перчишин влаштували в бібліотеці виставку народного мистецтва, що притягла до себе чимало глядачів. Залю виповнило понад двісті осіб української та американської публіки. Майже тригодинна програма, яка на такій імпрезі відкриття дослідно-наукового осередку була чи не перевантажена точками народного танку і пісні, не перешкодила глядачам, що томила глядача, який в першу чергу був зацікавлений самим архівом, його значенням та його майбутнім. Візита до кімнати українських архівів справила добре враження. Приємно було бачити ряд давніших та сучасних видань, значну частину українських періодиків, брошур, відозв, статутів і т.д., які засходять собі місце за певною системою. Книжки — радо дає пояснення п. Моле, кураторка архівів, — каталогується за системою Конгресової бібліотеки. Деякі періодики, як напр. „Свобода", цілими комплектами мають набиратись на мікрофільм. Брошури, бюлетені та інші архівні матеріяли впорядковуються місцевою системою цього університету за гаслами, які в свою чергу зібрано в 12 груп. Приємно, отже, бачити українські видання та

(Закінчення на стор. 4-ій)

Голова УККА проф. Добрянський закликає американський Конгрес відзначити роковини державности України

Вашингтон. — Голова Українського Конгресового Комітету Америки проф. Лев Добрянський виголосить звернення до всіх сенаторів і конгресменів, закликаючи їх відзначити разом із всіма українцями у ЗДА сорокповосьмі роковини проголошення незалежности Української Народньої Республіки в Києві 22. січня 1918 р. У своєму зверненні голова УККА заявляє, що справа В'єтнаму є під теперішню пору в осередку уваги всіх громадян ЗДА і всього вільного світу. Ця війна — це наслідок московсько - китайської змови, щоб опанувати весь світ. Вже 48 років тому жертвою такої змови большевицького імперіялізму впала молода українська народня держава. Прилучившись до відзначення українським населенням дня української незалежности, американські сенатори і конгресмени — заявляє професор Добрянський — не лише підтримають великий 45-мільйоновий український нарід у його справедливій боротьбі за повну незалежність, але теж і зміцнять надії на визволення всіх поневолених народів. У тому ж зверненні висловлена теж: між іншим — пропозиція для створення спеціяльного комітету для поневолених націй у Конгресі.

М. В. Дольницький очолив редакцію „Америки"

Філядельфія. — Український католицький щоденник „Америка", орган Союзу Українців Католиків „Провидіння", у своєму виданні з 14-го січня ц. р. інформує, що ред. Миколи Пасіка з приватно-особистих причин зрезигнував з посту головного редактора того щоденника та що на цей пост найменовано дотеперішнього секретаря Редакції та редактора англомовного видання „Америки", Мстислава В. Дольницького. Редактор М. Пасіка зрезигнував 28-го грудня м. р. і гол. предсідник „Провидіння" о. шамбелян Степан Тиханський назначив на пост головного редактора з днем 1-го січня ц. р. М. В. Дольницького і цю номінацію тепер потвердила Екзекутива „Провидіння" на своєму засіданні 11-го січня. Ред. М. Пасіка залишається далі в складі Редакції „Америки", яку він очолював від 11-го грудня 1963-го року. Ред. М. Дольницький працює в складі редакції „Америки" від квітня 1957-го року.

У В'ЄТНАМІ ПРОГОЛОШЕНО НОВЕ ТРИДЕННЕ ПЕРЕМИР'Я

Сайгон. — Офіційно проголошено наказ головного командата американських збройних сил у В'єтнамі генерала Вільяма Вестморленда, що в часі від полудня 20 січня до 6 по полудні 22-січня припинені всі офензивні воєнні дії. Наказ генерала Вестморленда покликується на аналогічний наказ південно-в'єтнамського командування. Корейські, австралійські і ново-зеляндські військові формації на південнов'єтнамському фронті охоплені тими наказами. Це нове перемир'я стосується традиційного в'єтнамського триденного святкування тамошнього Нового Року. Комуністи заповіли перемир'я навіть на кілька годин довше, бо до півночі з 22 на 23 ц.м. Воєнні кореспонденти у Південному В'єтнамі припускають, що зараз після того перемир'я посиляться бої у В'єтнамі, хоч ніхто не знає, чи і коли буде відновлене бомбардування Північного В'єтнаму. Пресовий секретар Білого Дому Біл Моєрс заперечив теж твердження газет, наче керівні американські чинники вже визначили, чи в найближчих днях визначать, остаточний термін, до якого вони вичікують офіційної відповіді на свою „мирову офензиву". У Південному В'єтнамі відбувались в останньому тижні бої на меншу мірку, як перед тим. Південно-корейська морська піхота в силі одної бригади закінчила 16-денну операцію в одному районі й повідомила у підсумках, що вбито 390 комуністів, схоплено в полон 14 і притримано 329 підозрілих осіб. На шляху за 35 миль на північний захід від Сайгону комуністичні партизани обстріляли авто, яким їхав американський цивільний урядовець, 28-річний Даґлес Рамзей, що був представником американської допомогової місії в одній південнов'єтнамській провінції, перебував у В'єтнамі вже два роки і добре володів в'єтнамською мовою. Партизани ранили стрілами південно-в'єтнамського автомобільного водія, який зупинив авто. Рамзей висів з піднесеними руками: партизани залишили в'єтнамського водія, хоч раненого, добився до американської бази і повідомив, що він бачив, як Рамзея партизани відвели в джунглі. У Південному В'єтнамі має прибути виєздова американська делегація з високими представниками секретаріяту хліборобства та департаменті здоров'я, виховання й добробуту, задля устійнення широкої програми американської допомоги південно-в'єтнамському населенню в ділянках освіти, сільського господарства і здоров'я.

МекНамара плянує збільшити збройні сили ЗДА на 113,000 вояків

Вашингтон. — Секретар оборони Роберт МекНамара повідомив 17го січня, що він плянує „збільшити збройні сили ЗДА вояків на 113 000 вояків і 94 000 цивільних працівників в Департаменті Оборони. На це Департамент вимагає додаткових $12.3 більйона в бюджеті, який буде предложений Конгресові в середу. Заповіджене збільшення числа збройних сил є додатковим збільшенням побіч того, яке було схвалене влітті минулого року, і яке саме тепер здійснюється. МекНамара гадає, що нове збільшення збройних сил буде здійснене до кінця цього фінансового року, який закінчиться 30-го червня цього року. Очевидно, що велика частина цивільних працівників, які почнуть працювати в Департаменті Оборони, заступить військовиків, які зможуть працювати в своїй властивій військовій ділянці, до якої вони є вишколені. Повідомлення про збільшення військових сил відбулося на зборах демократичних конгресових провідників, які, звичайно, відбуваються у вівторок в Білому Домі. Цим разом Президент запросив демократів на понеділок до Білого Дому, щоб ще перед виголошенням республіканського Звернення про Стан Унії було відомо про те, які заходи плянує Уряд в ділянці скріплення збройних сил країни. Присутні в Білому Домі були, крім секретаря оборони МекНамари ще й секретар скарбу Генрі Г. Фавлер і головний прокуратор Ніколас де Каценбах та провідник демократів сенатор Майк Менсфілд і спікер Палати Джан В. МекКормек. Президент заявив, що віцепер Шрайвер весь свій час присвятить на боротьбу проти вбогости. Пентагон вимагає додаткових фондів в цьому фінансовому році в сумі $12.7 більйона, але з цієї суми $415 мільйонів присвячено на економічну допомогу, головним чином Південному В'єтнамові, і ця сума буде частиною бюджету Агенції Міжнародного Розвитку. Спікер МекКормек заявив, що вимагана Департаментом Оборони додаткова сума буде якнайшвидше і прихильно полагоджена в Конгресі. Збільшення видатків на оборону спричинене коштами війни у В'єтнамі. МекНамара заявив, що $4.6 більйона з $12.3 більйона будуть видатковані ще в цьому фінансовому році. Оборонний бюджет в 1966-му фінансовому році мав винести $54.2 більйона. Оборонний бюджет в 1965-му році виносив $47.4 більйона, а в 1967-му році бюджет запропонований буде в сумі $58.3 більйона. Решта із запропонованої суми $12.3 більйона буде видаткована у фінансовому році, який зачинається 1-го липня 1966-го року, і буде їти на рахунок оборонного бюджету у фінансовому році, який закінчиться 30-го червня 1967-го року. Коли здійсниться оце збільшення збройних сил, яке заповів секретар оборони, число американських збройних сил зросте до 4 186 000 осіб. В тому буде 3 093 000 вояків і 1 093 000 цивілістів.

Західня Німеччина готова до поступок Польщі в справі державних кордонів

Бонн. — Західньо-німецький міністер для справ втікачів, Йоган Балтіст Гравдль, заявив у пресовому інтерв'ю на сторінках популярного ілюстрованого тижневика „Дер Шпіґель", що Німецька Федеративна Республіка мусить бути приготована на „пожертви", якщо вони можуть бути ціною з'єднання Німеччини. Названий німецький міністер відмовився назвати докладно, які саме пожертви він має на увазі, однак не підлягає сумніву, що він мав на увазі східній кордон Німеччини, чи пак західній кордон Польщі на лінії Одра-Нісси. Названий міністер не сказав теж, чи Німеччина готова погодитись на залишення Польщі всіх тих так званих „зем одзисканих", чи тільки їх частини. Однак все ж та заява міністра Гравдля знайшла голосний відгук в німецьких політичних колах, бо це вперше член західньо - німецького уряду зважився прилюдно визнавати потребу територіяльних „пожертв".

ГОРЯТЬ КУЛЬТУРНІ СКАРБИ ПОНЕВОЛЕНИХ МОСКВОЮ НАРОДІВ

Беркли, Каліф. — Тут з добре поінформованих університетських джерел одержано вістку про пожежу в тартуському університеті в Тарту, Естонія. Університет згорів, а з цим пішов з димом і ввесь його багатий архів та бібліотека. В естонських колах добачається в цій пожежі аналогію з підпалом і знищенням архівного фонду Української Академії Наук в Києві два роки тому.

Заснований у 1802 р. як Дерптський університет, в рр. 1893-1917 існував він під назвою Юр'ївського — за тодішніми назвами міста. Відіграв велику ролю в розвитку естонської культури. В цьому університеті вчились і працювали такі визначні представники науки, як астроном В. Струве, фізики Є. Ленц, Б. Якобі, К. Бер, хеміки К. Шмідт, Г. Гесс, медики М. Бурденко, М. Пунін, філологи Ф. Відеман, І. Бодуен де Куртене, історик Є. Тарле, основоположники латиської літератури К. Вальдемар, К. Бісбардіс. У різному часі на Україні жили й працювали чимало визначних виховання цього університету.

Український Інститут Америки має новий уряд

Ню Йорк, Н. Й. — Згідно із Статутом Українського Інституту уряд, тобто функціонерів, вибирає Головна Управа, з членів Головної Управи, тобто Ради Директорів, вибирається на Річних Зборах. Статут має цікаву постанову, що директори або функціонери не мусять бути членами Українського Інституту.

На засіданні Головної Управи в грудні на внесок Екзекутивного Комітету переобрано функціонерів на діловий рік 1965-66. Головою обрано Теодора Джуса, що перебрав ведення Інституту після смерти батька Володимира. Заступником голови залишився інж. Балабан, секретарем Іван Фліс а Михайло Пізнак — скарбником. Дальшими членами ГУ залишилися В. Бакай, Д. Кейн, И. Лисоґір, П. Стасюк і В. Верес.

На тому ж засіданні призначено керівників поодиноких комісій, які будуть плянувати програму праці впродовж ділового року. Діловий рік 1965-66 триватиме до 1 жовтня 1966. Програмову Комісію очолив заступник голови Остап Балабан. Вона на радитиме при співучасті керівників інших комісій. Волтер Клавзнік — очолив Комісію організаційну, Дм. Габода — Мистецьку і Виставкову, Йосип Лисоґір — Інформаційну в Михайло Пізнак — Стипендійну. Головна Управа приняла до відома, що в місяці жовтні відкрито Курс декорації (з метою підготови виставки писанок весною, інструкторка Оксана Вікул) та Курс української мови (клясу поступових веде Ганна Стадник а початкових Юліян Ревай). На тому самому засіданні обмірковано ще справу доцільнішого використання приміщень в Інституті та улаштування черги доповідей в двох семінарах. Наступні сходини намічено на 22 січня, коли має відбутися теж виграшка в користь Студентського Фонду.

У Філядельфії й Ню Йорку відкрито мистецькі виставки

Філядельфія. — Тут у виставових залях Мистецької Студії була відкрита в суботу, 15 січня виставка Відділу Об'єднання Мистців України в Америці. Виставку відкрив короткою промовою директор Мистецької Студії й голова місцевого Відділу ОМУА мистець Петро Метик. На виставці показано 57 експонатів чотирнадцяти філядельфійських мистців, а саме П. Андрусева, Р. Василишин-Василя Дорошенка, Христини Залінської, Марка Зубара, Петра Капшученка, Артемія Кирилюка, Софії Лади, Роксоляни Личаковської-Армстронг, Сергія Макаренка, Петра Мегика, Степана Рожока, Надії Сомко і Наталії Стефанів. На відкриття виставки прибула численна публіка і це вказує на зацікавлення філядельфійської громади успіхами своїх мистців. Виставка буде відкрита до 30 січня. В неділю 16-го січня у галерії Л. М. Клюбу в Ню Йорку відкрито виставку образів Зеновія Онишкевича — 31 акварелля і 5 олійв, здебільша краєвиди та один великий олійний портрет.

Помер видатний шевченкознавець

Київ. — Тут помер на 69-му році життя видатний український шевченкознавець Давид Копиця. Померлий відомий своїми багатьма науковими працями про Т. Шевченка та І. Франка. Він упорядкував і підготував до друку працю: „Т. Г. Шевченко в документах і матеріялах", брав активну участь у підготові академічного видання творів Шевченка та творів Франка.

У творчому дорібку покійного також поставлені за його сценаріями фільми „Розповіді про Шевченка", „Максим Рильський" та екранізація за новелями М. Коцюбинського „Коні не винні" та „Пекопьтор".

Микола Шустакевич, один з найвидатніших діячів-піонерів української культури в Америці, помер у Дітройті

Дітройт, Міш. — Микола Шустакевич, один з найвидатніших українських культурних і громадських діячів-піонерів в Америці, помер тут у неділю, 16-го січня, на 75-му році життя. Похорон відбудеться в середу, 19-го січня, о год. 1-ій по полудні з похоронного заведення Теда Сулливана при 142-30 МекНікел Вест вулиці. Микола Шустакевич народився в Тернополі в Західній Україні 27-го жовтня 1890-го року. До Америки приїхав після першої світової війни та разом зі своєю дружиною Юлією — широковідомою в Українській Громаді артисткою, належав до того нечисленного тоді ще гурта українських культурних діячів, які поклали тривкі основи під закріплення і розвиток української культури в Америці. Його щоденні радіопрограми, які він вів у Дітройті майже 30 років, були одною з головних рушійних сил тут багатоголичного активного життя не тільки місцевої, але й довколишніх українських громад. А річники „Свободи" між двома світовими війнами заповнені статтями есеями й дописами Миколи й Юлії Шустакевичів, переважно на культурні теми. Шустакевичі мали четверо дітей, синів Володимира й Романа та дочок Ольгу і Ярину. Покійний був віддавним довголітнім членом Українського Народного Союзу.

СВОБОДА SVOBODA
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1180 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. В Джерзі Сіті і закордоном: На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders висилати на: "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертаються тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Пізнаймо себе

Місце, час й імення в цьому випадку не мають значення. Скажемо тільки, що було це минулого тижня в одній із наших громад на нараді найсвідоміших місцевих громадян, на якій обговорювано теперішній стан та майбутню долю тієї громади. Під час нарад заторкнено найпекучіші проблеми: організації, свідомости й активности громади. Названо багато недомагань, зокрема в українсько-виховній ділянці. Молодь і діти говорять англійською мовою, участь в українських імпрезах уважають майже карою, подруги одружуються з чужими, а громада, церква, школа й батьки байдужі. Тому першою рекомендацією доповідача було: почнімо від початку і — створімо дитячий садок.

Доповідач і [illegible] був мило розчарований, коли в дебатах від свого пароха довідався, що при місцевій парафіяльній школі віддавна існує дитячий садок з кваліфікованою українською учителькою, що цей садочок має місце на 40 дітей, але в ньому є тільки 15, що в самій школі в усіх клясах кожного дня півгодини приділяється на обов'язкове навчання українознавства, при чому найпильнішими учнями цієї дисципліни є чужі діти — ірляндці та італійці, а в нашій парафіяльній школі вони є тому, що наших дітей замало, щоб заповнити кляси — наші діточки вчаться в публічних або чужих школах. В громаді існує від років також ведена кваліфікованими силами суботня школа українознавства, що має свої приміщення в нашій новозбудованій, модерній парафіяльній школі, але відносно мала кількість батьків дбає, щоб їхні діти не тільки „ходили" до школи, але й вчились.

На порядку коментованої громадської наради були й інші проблеми, і завжди якось так виходило, що багато з них на ділі дещо інакше представлялись, як їх з'ясовували доповідачі і як „виглядало".

Висновок логічний: кожна наша громада, як і кожна родина, має багато всіляких проблем, має свої світла і тіні, має можливості і труднощі. Деякі з них загального порядку, спільні для всіх, а інші — місцеві. Немає якоїсь суцільної панацеї, щоб усі ті недомагання лікувала, але кожна громада може з ними впоратися, якщо їх пізнає і оцінить, якщо сама собі поставить діягнозу і випише рецепту. Але вона мусить себе пізнати. Кожний з нас у цьому вітально заінтересований. На місцях, у наших громадах, ми мусимо знайти спосіб, щоб якось — як кажуть американці — дійти, досягнути кожного члена громади, старшого й молодшого, бо тільки так зможемо себе взаємно пізнати і взаємно про себе подбати. Наших дотеперішніх імпрез уже не вистачає, мусимо шукати нових шляхів, нових засобів та метод, а знайти їх можна тільки на місцях, в кожній із наших громад. Громада, про яку згадується в цьому коментарі, зробила дуже добрий початок у цьому відношенні: рішила скликувати частіше такі інформаційні наради і на них по черзі обговорювати кожну з наявних проблем. Приклад справді гідний наслідування.

Двосічна зброя страйків

До кінця минулого сторіччя Північна Америка була все ще здебільша хліборобською країною. Її упромисловлення прийшло блискавичним темпом і водночас робітничі маси включилися в такі ділянки крайового життя, як суходільна й морська комунікація та торговельний транспорт. За Френкліна Д. Рузвелта розцвіло робітниче законодавство, що взяло під охорону робітничі спілки. Вони сьогодні найчисленніші, наймогутніші у світі: коло 16 мільйонів членів охоплені централею Американської Федерації Праці — Ради Індустріяльних Організацій, а ще кругло 3 мільйони належать до т. зв. незалежних спілок. Американські робітничі спілки не є партійними так, як англійські, які становлять організаційну базу для соціялістичної Партії Праці. Однак насправді американське робітництво, завдячуючи реформи Нового Поділу і Справедливого Поділу, як також власне робітниче законодавство Демократичній партії, підтримує демократичних президентів, в даному разі Л. Б. Джансона.

Тому Л. В. Джансон підтримував старання робітничих спілок, щоб 89-ий Конгрес скасував точку „14 Б" закону Тефта-Гартлі, яка дозволяє стейтам зберігати закони про „право на працю" без уваги на членство в спілках. Тепер ще 19 стейтів мають такі закони, і робітничі спілки стараються скасувати їх, щоб примусити всіх працюючих включатися в зорганізовані спілки. За першої сесії цього Конгресу не вдалося перевести тієї зміни внаслідок рішучої опозиції республіканців і частини демократів. Коли ця справа тепер входить знову на наради Конгресу — шанси скасування точки „14 Б" ще менші. Загострились настрої проти поширювання прав робітничих спілок: в цьому дусі конгресмени й сенатори дістають багато листів, а що це виборчий рік, то громадська думка має особливу вагу. Вплинула на такий напрямок громадської думки хвиля страйків, а з-посеред них особливо комунікаційний страйк у Ню Йорку. Нарід раптом дістав, так би мовити, наочну лекцію, що малий гурт людей з вузьким овидом і малим почуттям відповідальности, який очолює спілку з 30.000 членів, може спричинити величезні прикрощі й труднощі 8-ом мільйонам мешканців метрополії світу і наразити народне господарство на кругло 1 більйон долярів втрат. Водночас застрайкували професори в найбільшому католицькому університеті світу, Сейнт Джая у Ню Йорку. А що було б, якби у Ню Йорку чи Шикаго застрайкували поліціянти? Або коли б півторамільйонова спілка шоферів, головою якої є ославлений Джіммі Гоффа, захотіла спаралізувати транспорт у країні у випадку війни?! А скільки лиха накоїла вже спілка портових робітників, з вини якої пішла про Америку погана слава по світі?

Тому Президент у своєму зверненні про Стан Унії і згадав про потребу такого законодавства, яке охороняло б нарід проти таких страйків. З другого боку, відомо, що такі лідери американського робітництва, як Джордж Міні чи Волтер Рутер — вміли надати антикомуністичний характер американському робітничому рухові і думають державними категоріями. Тому це складна проблема. Самі робітничі лідери ускладнили її, надавши завелику автономію низовим клітинам, не передбачивши можливости, що тими низовими маленькими диктаторами можуть стати безвідповідальні особи. Конгрес має розіграти твердий горіх.

ПЕРШИЙ МУРИН В УРЯДІ ЗДА

Президент Джансон 13-го січня наименував Роберта Кліфтона Вівера секретарем новоствореного Департаменту Міських і Мешканевих Справ. Це — важлива дата в історії цієї країни, бо Вівер є першим негром, який став членом Президентового Кабінету.

Роберт Вівер уже кілька років займав пост Мешканевої Агенції і був потенціяльним кандидатом на секретаря нового Міського Департаменту ще перед його створенням. Саме це й було причиною того, що більшістю голосів Конгрес не прийняв закону про новий департамент, побоюючись, щоб негр не став членом Президентового Кабінету. Однак витривалість Вівера, його твердий характер таки допомогли йому кінець - кінцем здобути одне з найвищих становищ в державі.

Після схвалення закону про організацію нового департаменту „акції" Вівера спочатку стояли високо на списку імен, які могли б цей новий департамент очолити. Але пізніше прізвище негритянського кандидата обнизилося на списку, і вкінці вже навіть не згадували його.

В той час Віверові пропонували два принадні академічні становища, але він їх не прийняв. Один із його приятелів пізніше заявив: „Вівер міг подякувати Президентові, бачивши нерішучість у виборі нового члена кабінету. Але він цього не зробив і став історичною особою".

Треба згадати, що праця у Вашингтонських урядових установах не нова для Вівера. Після закінчення Гарвардського університету в 1933 році він почав працювати в Департаменті Внутрішніх Справ під проводом Гаролда Л. Ікеса. Був дорадником секретаря в негритянських справах. В 1934 році здобув титул доктора економічних наук, від 1937-го року працював у Федеральному Мешканевому Уряді, а від 1940-го року в Раді у справах воєнної продукції та в Комісії у справах воєнних людських ресурсів.

Після закінчення війни Вівер був професором Колумбійського і Нюйоркського університетів. В 1956 році, коли Аверелл Гарриман став губернатором Ню Йорку, він наименував Вівера на заступника стейтового мешканевого комісара, а згодом на стейтового адміністратора у рентових справах. Цей пост відповідав рангові члена кабінету нюйоркського губернатора. Вівер був першим негром на цьому пості.

Новий секретар Департаменту Міських і Мешканевих Справ народився 29-го грудня 1907-го року в консервативній родині поштового урядовця в Брукленді під Вашингтоном. Юнаком учився на електрика, і ще й тепер часом любить зайнятися цією справою. В 1935-му році одружився із студенткою драматургії в Технологічному Інституті ім. Карнегі, Еллею Рейт. Їх 22-річний адоптований син трагічно згинув у 1962-му році.

Представивши нового члена свого кабінету і розповівши про заплутано - складні проблеми нового департаменту, президент Джансон звернувся до нього з словами: „Нехай добрий Господь має вас в своїй ласкавій опіці".

Приятелі Роберта Вівера вважають, що він напевно дасть собі раду з організацією нового департаменту. Один його приятель заявив, що дотепер Вівер був „найкмітливішим поза Білим Домом політиком у Вашингтоні". Він не дав себе намовити своїм негритянським друзям шукати щастя у виборах і старатися про який виборчий пост.

Д-р Роберт Клінтон Вівер дуже добрий фахівець у тій ділянці, в якій тепер займав найвище становище. Він здобув собі глибоку пошану серед земляків і в Демократичній партії своїм фаховим знанням і своєю витривалою працею. Він знає, що матиме великі труднощі в новому департаменті, який охоплює різні агенції, що займалися мешканевими й міськими проблемами.

Наступного дня після номінації Вівера на знак протесту залишили свої становища у Федеральній Мешканевій Адміністрації два визначні фахівці, — керівник цієї Адміністрації Рей Ніблек і її операційний шеф А. Тегверкер. Новий Департамент гостро відчує недостачу цих двох фахівців.

Департамент Міських і Мешканевих Справ має об'єднати такі дотеперішні агенції, які конкурують між собою, коли йдеться про схвалювані Конгресом фонди.

Президент Джансон просив Божої опіки над Вівером, знаючи про труднощі, які перед ним стоять. Дотеперішня праця Вівера змушує сподіватися, що він дасть собі раду з цими труднощами.

В. Г-ців

Европейська Економічна Спільнота почала наради

Люксембург. — У цьому Великому Князівстві під проводом прем'єра Люксембургу П'єра Вернера почала свої дводенні наради Европейська Економічна Спільнота. В нараді бере участь шість міністрів, що представляють уряди Західньої Німеччини, Бельгії, Голляндії, Франції, Італії і Люксембургу. Вперше від шести місяців у нараді Европейської Економічної Спільноти бере Франція, що бойкотувала цю установу. На порядку наради дві важливі політичні проблеми про права окремих народів і Спільноти, а саме, чи держава-член Европейської Економічної Спільноти має право вета проти законної більшости у голосуванні Спільноти та чи Спільнота має право ставити власні пропозиції, чи залежна від пропозицій окремих держав.

Василь Верига

ПРО ЩО „ЗАБУВ" КОРОТИЧ

Про молодого совєтського українського поета Віталія Коротича в Канаді знають тепер, мабуть, більше, як в Україні. Українська канадійська преса зробила йому таку рекляму, якої він ані ніяк не міг сподіватися. Канадійські українці зустріли його як представника „вільної" культурної України, а він із цього радо користав і всюди бував. Приїхав він до Канади з рамени ЮНЕСКО, але в якому характері, як поет чи як лікар, цього ніхто напевно сказати не може — ані ті, що виносили його попід небеса, ані ті, що паяли його, як агента ворожого в Україні режиму. Одначе, в якому б характері Коротич не був, він викликав гарне враження в усіх, що мали нагоду його бачити і з ним говорити. Такт у поведінці, вишукана мова, ерудиція, нарешті його зовнішній вигляд — все це впливало на прихильне наставлення до нього. Та найважливіше те, що він знав, що кому і коли говорити. Одним словом талановита людина й бистрий спостерігач.

В Канаді Коротич бував у різних центрах українського скупчення, бачився з різними людьми, говорив з ними „по душі", без „ангела хоронителя", ну і, звичайно, виніс з Канади свої власні спостереження та враження. Експертом канадійсько-українських справ не став, але познайомився з наявними проблемами зумів.

Про своє перебування і враження з Канади він згадував на сторінках „Літературної України" (ч. 7 з 7 вересня 1965) у „Віршах з подорожі". Властиво, це проза і вірші, які переплітаються, як радість і горе, в житті людини.

Що ж цікавого занотував лікар і поет Віталій Коротич у Канаді, яка стала прибраною батьківщиною багатьох тисяч українців, які тут поставили основи під розбудову свого національного життя, що на нього в Україні під московським наїзником немає місця? Що Коротич бачив у Канаді, він не пише, зате пише про те, що йому розповідали „про славного колись диригента, як він пив і плакав з нудьги, що не вмів співати і розучувати з іншими чужомовних пісень, а власні рідні тут не співалися. Він був родом з України, той диригент. Він умирав, як гинуть приречені хворі..."

Наука з цього така, як стверджує Коротич, що „птахи співають тільки в рідних гніздах". Іншими словами, людина, яка покидає рідний край, приречена на знидіння, не зважаючи на свої природні здібності та набуті знання. Для ілюстрації Коротич наводить французького малара Гогена, „який виїхав із Франції на Таїті, писав полотна, що їх могли зрозуміти тільки французи і аж потім у всьому світі". Ставлячи згаданого диригента, а тим самим і багатьох інших подібних до нього в ролю француза Гогена, Коротич каже: „Він вже помер, давно помер для Франції, а нині він вмирав і для Таїті". І далі стверджує, що „він втік з Парижа, як дитя з колиски. Гогене, ти віддав би всі скарби за ту борню, з якої втік колись ти... Так, Франція на світі лиш одна".

В цих словах Коротича багато правди. Замість Гогена поставте себе самого, а замість Франції — Україну, і маєте образ, який хоче представити Коротич. Образ філософічний і сентиментальний, він іщипає за серце, промовляє до душі, але — не до розуму. До розуму він промовляти не може, бо Коротич показав тільки частину дійсности, і то в кривому дзеркалі. Він про багато речей „забув", і, хоч сам є лікарем, говорить про симптоми хвороби, тоді, як треба говорити про її причини. Про що ж він „забув"?

Ми згідні з Коротичем, що так як для Гогена була тільки одна Франція, яка могла його зрозуміти і принести йому щастя й славу, так само для всіх українських „гогенів" є тільки одна Україна, яка може їх зрозуміти, може винагородити їх труд, допомогти розвинути їхню творчість на славу собі самим і своєму народові. Гоген міг бути розчарований, бо він дійсно утік із „Парижа, як дитя з колиски". Але це порівняння не відповідає українській дійсності. Гоген тікав із Франції, шукати іншої Франції, українські таланти втікали з України не від України, а від її ворога Москви, яка не терпіла й не терпить навіть думки, не то творчости, не розрахованої на її користь. Вони не втікали від свого гнізда, — шуліка викинув їх із нього тільки за те, що забагато любили своє гніздо.

„Птахи співають тільки в рідних гніздах", — твердить Коротич, а ми додамо: якщо ті птахи почувають себе вільними. Коли над ними завжди буде простягнена тінь шуліки, їхня вимушена пісня буде спотворенням музичної краси.. Що зробила тінь московського шуліки-НКВД із таких українських талантів як М. Рильський, В. Сосюра, П. Тичина, Остап Вишня і багато-багато інших? Не сумніваємося, що Коротичеві відома доля його старших колег, які ні в чому не завинили супроти режиму, які тільки за українське слово, за українські почування впали жертвою нечуваної тиранії.

Москва руками своїх вислужників винищила найкращих синів українського народу, які, повіривши брехливій пропаганді про рівність усіх народів, хотіли рівноправности для українського народу, його культури, мови, традицій. Москва винищила тих, що мали українське серце, українську душу, правда не в однаковий спосіб. Одних винищила, і вони замовкли, помордовані або замовкли, щоб не діяти проти власних переконань, проти власного народу. Інших перетворила на бездушних роботів, панегіристів своїх власних катів.

Тепер в Україні скидають за все те вину на „культ особи". Сталіна вже давно немає, а українські мистці, письменники, поети, історики все ще не сміють висловити своїх думок про минуле й сучасне свого народу. Вони й далі мусять пильно прислухатися до того, що скаже Москва у всіх справах народної творчости й науки. Період культу особи тривав чверть століття, а період „культу московської нації" триває понад чверть тисячоліття, і цей культ намагається тепер зліквідувати український нарід через злиття націй в єдину московську.

Але припустімо, що Коротич дійсно не розуміє того, що діється в Україні. Можливо, що в його розумінні — це прогрес, що нищення рідної мови й обмеження її тільки до виступу на сцені — це осяг інтернаціоналізму. Можливо, що так він і розуміє „рідне гніздо". Але якщо так, то хай не повчає інших про вартість рідного гнізда.

Хоч ми всі не мали щастя зазнати благ рідного гнізда, здоровий глузд дозволяє нам порівняти українське совєтське „рідне гніздо" із котримнебудь сателітним. Ось хоч би в Польщі. Там не карають людей за польський патріотизм і навіть за шовінізм, від якого аж кипить у деяких літературних та наукових творах. Для них Косцюшки, Траугути та інші, що боролися проти Москви, залишились народними героями. В Україні всі ті, що колинебудь стали в обороні інтересів України проти московського імперіялізму — це зрадники. Румунія, Болгарія, Мадярщина та інші сателітні країни мають, хоча і протеговані Москвою, таки свої національні, хай і комуністичні, уряди. „Уряд" України не є українським — це ворожий окупаційний орган, який служить Москві, викачує з України український хліб, збирає несправедливі податки з українського колгоспника та робітника, скріплює русифікацію і, коли Москва забажає, зорганізує в Україні ще один голод, щоб знищити український націоналізм, якого найбільше боїться Москва.

Виходить, що Віталій Коротич заспівав, хоч і в „рідному гнізді", нещиру пісеньку на совєтську ноту, бо він свідомий того, що тінь московського шуліки зависла й над ним.

ФРАНЦУЗЬКО — УКРАЇНСЬКИЙ БЮЛЕТЕНЬ

Париж. — Тут появилося з датою листопада 1965-го року 22-ге число „Французько - Українського Бюлетеня" у французькій мові.

Між статтями є розвідка Преосвященного Кир Володимира — „Митрополит Андрей Шептицький — екуменіст", стаття В. Сиоли — „Франко - російський союз очима російського імперіяліста" і переклад уривків щоденника Василя Симоненка пера Мирослави Маслов. В бюлетені поміщений також огляд фільмів з українською тематикою на французьких екранах і телевізії та інші матеріяли з українського життя і науки.

Ірина Падох

З малого росте велике

Хочу в цій статті звернути увагу батьків і молоді на вагу курсів модерних танків. Так я й думала написати в наголовку цих моїх міркувань, але побоялася, що така, на перший погляд банальна, справа відстрашить більшість читачів газети від прочитання статті. Адже відомо, що право громадянства у нас мають тільки національні танки. Вони ж частина нашої вікової спадщини, окрема признака особливости української культури і незаперечний засіб національного виховання нашої молоді та її прив'язання до своєї громади.

Якими ж далекими від національних танків та їх значення для нашої національної громади є танки модерні! Адже вони не утворилися на Україні, не несуть зі собою споминів, не мають запаху рідної землі, навіть слухово й оптично не відіграють національного, виховного значення, бож їх не виконується в національних строях при звуках українських мелодій.

Та все ж їх не можна недоцінювати. Курси модерних танків, влаштовувані українськими установами й виключно для українських дітей, збирають разом наших дівчат і хлопців, знайомлять їх між собою, призвичаюють одне до одного й допомагають нав'язати часто постійні, на все життя взаємні зв'язки. Коли ж це діється у своїх домівках, під дбайливим доглядом батьків, тоді користь з самого перебування на такому курсі є дуже велика. Вона тим більша, що так вивчені танки стають запорукою, що учасники курсу не тільки на ньому, але й згодом, будуть разом проводити час свого дозвілля, будуть шукати нагоди культурної розваги в культурних, і до того своїх, українських приміщеннях і там не „підпиратимуть стін", щоб потім, знесохотившись, відцуратися забав взагалі чи переводити їх, підпивши, не в танковій залі, а в — барі.

Це ніяка теорія. Батьки та й не - батьки знають із кожних наших вечерниць, як мало на них нашої молоді, а й та, яка на них прибуває, здебільша не танцює, але нудить світом по закутках залі. Скільки разів хлопець чи дівчина ладуться, щоб їх потягнути на такі „забави"? Після кількох спроб вони їх не відвідують, і так втрачають один з найважливіших засобів зв'язку з українською громадою.

Наші батьки з подивугідною послідовністю стараються дати своїм дітям найкращу освіту й зв'язати їх з найкращим, обов'язково українським середовищем. Для цього вони великим коштом, а часом зі самозапереченням посилають дітей на курси, табори, музичні й балетні лекції та курси національних танків, але здебільшого недоцінюють великої ваги вивчення модерних танків.

Як часто й як довго виконує молодь національні танки? Звичайно дуже рідко, і то в періоді ранньої молодости. З віком тільки одиниці зберігають своє прив'язання до цих танків. До того національні танки, на жаль, майже не входять у програму наших забав і балів. Тому здебільшого виконують їх на сцені. А відома річ, що спільне дозвілля найбільше

(Закінчення на стор. 3-ій)

I. Стоцанський

ЧОГО ХОЧЕМО ВІД НАШОЇ МОЛОДІ?

(Завваги до дискусії)

На сторінках „Свободи" відбувається досить жвава дискусія, яку започаткував п. М. Куропась статтями на тему, подану в заголовку. М. Куропасеві належало б висловити признання за те, що досліджує проблему виховання нашої молоді і своїми статтями викликав дискусію.

Однак, на мою думку, дискусію на тему „Чого ми хочемо від нашої молоді" повинна попередити дискусія на тему, що ми дали нашій молоді, які досягнення в ділянці виховання маємо, щоб призадуматися над тим, що можна і треба зробити, щоб наша молодь не відходила від українства і цікавилася українською проблематикою.

Передусім, належало б вияснити, чому молодь нашої першої еміграції майже в цілості відійшла від української спільноти, а залишилися при тій спільноті тільки ті одиниці, які вивчили рідну мову і ця мова зв'язала їх назавжди з українством.

Вище наведене ствердження дає нам наглядний і бездискусійний доказ, що рідна мова є тим рішальним чинником, що об'єднує всіх українців в одну велику громаду - одиницю і має велике значення у вихованні молодого покоління.

На науковій конференції Філологічної секції НТШ проф. Ковалів сказав, що поняття нації ми визначаємо як етнічно культурну цілість, що має свою історичну традицію, але основна ознака нації — це мова, душа народу, без якої нарід не може існувати.

В. Сосюра у вірші „Юнакові" підкреслює значення рідної мови в житті народу такими словами: „Без мови рідної, юначе, й народу рідного нема".

Нарід, який утратив мову, перестає існувати. Одначе, приймаючи так значення рідної мови для народу, ми повинні всі свої зусилля зосередити в тому напрямі, щоб дати нашій молоді такі знання рідної мови й культури, які зв'язали б її назавжди з українською спільнотою. Над цією проблемою належало б вести дискусію.

Теоретичні міркування та ухвалювання на педагогічних конференціях шумних резолюцій, яких школа не реалізується, нічого нашій молоді не дадуть. Тому треба застановитися над тим, яке знання рідної мови має наша молодь, що навчається в парохіяльних та рідних школах, і як цікавиться українською проблематикою.

У заклику Учительської Громади в Шикаго, зверненому до батьків, читаємо такі слова: „Коли б ми мусіли там, у Вашингтоні звітувати Шевченкові, скільки українських дітей на чужині знає рідну мову, коли б ми мусіли позвітувати йому, що в Шикаго лише кожна п'ята дитина пізнає багатство й красу обездоленої України, наше лице паленіло б із сорому".

Ще гірше представляється виховна справа в інших місцевостях. Комісія Суспільної Опіки СФУЖО в Дітройті, перевівши анкету в школах Дітройту, ствердила, що ні один з чинників, які відповідають за виховання нашої молоді, не вив'язується із своїх завдань. Анкета, переведена у восьмій клясі парохіяльної школи в Дітройті, дала такі висліди: вік учнів — 14 років, число опитуваних 34; діти давніх еміґрантів — 8; новоприбулих — 26, анкету українською мовою виповнило 5 учнів, української розговірної мови вживає — 17 родин; ті, що виповнили анкету українською мовою, читають українські часописи, інші родини читають лише англійські газети. Таких загрозливих прикладів можна було б навести багато.

І хоч з усіх сторін чуємо голоси тривоги, не треба зневірюватися, а треба сміливо глянути дійсності в очі та призадуматися над тим, що мусимо робити, щоб врятувати ще те, що вдається врятувати. Треба передусім освідомлювати батьків, що, втративши своїх дітей для українства, вони втратять їх і для себе. Тому не повинно бути ні одної української дитини, яка не відвідувала б школи українознавства, бо українській дитині може дати українську душу й серце тільки той учитель, який сам має українську душу й українське серце.

Майже кожного тижня появляються в нашій пресі тривожні статті під заголовком: „Рятуймо нашу молодь", „Бути чи не бути українській спільноті" і т. п. Але на алярмуючі голоси авторів тих статтей не звертається належної уваги, і ми спокійно приглядаємося, як наша молодь відходить від матірного пня таки на наших очах.

Там, на Рідних Землях жорстокий окупант послідовно й систематично русифікує нашу молодь, а тут на вільній землі Вашингтона, де визначні американці закликають нас зберігати свою мову й культуру, наша молодь з кожним днем відчужується від нас. Вистачить пригадати слова одного журналіста, який сказав, що за 10 - 15 років не буде кому читати української преси...

Тому ми повинні широко розгорнути дискусію на тему, що треба зробити, щоб дати нашій молоді докладне знання рідної мови, зацікавити її українською пресою, літературою, взагалі українською проблематикою. І тоді не треба буде питатися, чого ми хочемо від нашої молоді, бо як слід вихована молодь сама визначить собі місце в українському громадянстві.

Однак українське громадянство повинно усвідомити собі, що виховання молодого покоління не є справою тільки батьків і вчителів, а є найважливішою справою всіх українських громадян, бо від того, як ми виховаємо нашу молодь, залежатиме існування нашої спільноти.

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ХАРИТАТИВНУ АКЦІЮ ЗУАДК!

Пожертви висилати: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE 5020 OLD YORK ROAD PHILADELPHIA, Pa. 19141

Леся Лисак

НА НОВИЙ І НА ЦІЛИЙ РІК...

Така вже незмінна людська вдача, що завжди прагне і сподівається чогось кращого. Така вже непоправна людська вдача, що з кожним новим роком люди бажають, щоб він був кращий від попереднього...

Це саме з життям народу. Тільки що там у побажаннях на першому місці стоїть воля. Воля, без якої життя народу не може бути справжнім життям...

До всіх тих побажань, що їх складаємо взаємно на Новий Рік, можна, здається, додати ще одне. Воно не звучить так безпосередньо-тепло, як побажання щастя, ані так достойно-велично, як побажання волі, але в ньому є частина і одного, і другого. Це — побажання сили. Сили, без якої ані справжнє щастя, ані справжня воля неможливі. Сили кожному зокрема і сили народові. Треба сили, видержати, не заломитися, сили існувати й творити.

Чому такі думки?

В цьому місяці відзначаємо ще одне свято, що в пам'яті кожного з нас залишило багато променистих, сердечних спогадів. Свято Водохрища, що його звали Йорданом.

Ви ж так добре пам'ятаєте хрест, вилитий з льоду, поставлений на річці, ставку чи навіть біля криниці, прикрашений вінками із смереки. Ви так добре пригадуєте собі процесію з корогвами та запаленими свічами, що йшли туди, де стояв цей хрест. Цей спів пригадуєте? — „Во Йордані крещающуся". Якось так сильно, дзвінко звучав він, хоч інколи здавалося, що мороз оберне слова пісні в холодні куснї льоду. І те море відкритих чоловічих голів — хоч теж думалося: як вони видержують такий холод? І ті дзбаночки на воду, якими кожний поспішав зачерпнути свяченої води, що в ній прозорими краплинами яснів застиглий віск із трираменних свіч. Воскових свіч, що їхні вогники лучилися з водою, коли звучала пісня: „Велий єси, Господи, і чудна суть діла Твоя"... Ця пісня звучала так само могутньо по великих містах, як і по селах, що їх дехто звав „убогими".

Слово „убогий", як і багато інших слів, можна порізному розуміти. Бо вбогість, міряна матеріяльними вартостями, не виключає цінностей, що ними є сила. Сила духа, сила волі, сила народу. Вона була, вона існувала у найважчих, найчорніших днях життя народу, бо ... хіба ж були ми перетривали й досі?

Можливо, що хтось із скептиків скаже, що дивно говорити про силу людей, які на своїй землі не є господарями, людей, що розбрелися по всьому світі з іменням „емігранта". Во коли б сила, тоді повинно бути інакше. Але скептики, мабуть, не кладуть виразної границі поміж справжньою силою і — насильством. Бо якщо цього року — як і багатьох попередніх — не ставитимуть там, на Україні, льодових хрестів на Водохрищу, — то це дія насильства. І що коли прийде свято Водохрища, то у колгоспному календарі воно буде ще одним „трудоднем", а по містах — звичайним буднем. І що ті молодші, які вже не пам'ятають процесій на річку і яким не вільно розказувати про „релігійні забобони" — може й не знатимуть, що треба б зачерпнути свяченої водиці. А тим, які ще пам'ятають і хочуть піти з процесією — не вільно вийти поза стіни церкви, бо такий „радянський закон". І може тільки ще в якомусь селі, що його скептики звуть „убогим", старенький священик тихо поблагословить воду й занурить у ній трираменні воскові свічі... А люди, що їх тепер звуть „колгоспниками", зачерпнуть ту воду дзбанками і понесуть додому так, як колись, коли вони звалися господарями, і так, як колись, покроплять свої хати. І враз з цим понесуть у душах слова про безмежну Божу Велич і про Його дивні діла. І з тих слів, як з краплин святої, животворної води, вони черпатимуть свою силу, бо знають, що мусять видержати... Які б там не були недоля, горе та лихоліття — народ мусить залишитися сильним.

Можливо, що напишуть вам листа, в якому між іншим буде сказано, що на Йордан ходили по свячену воду аж на третє село, але в тих словах не буде нарікань на „тяженьку долю". І це не тому, що вони бояться наслідків цензури уряду. Люди, що залишилися там, мають дивну силу. Вона давно відучила їх „плакати та ридати" над своєю долею, тобто йти по лінії найменшого опору. Вони знають, що життя належить тим, які вміють стояти твердо. Вони — сини землі, сини народу, що мусить колись таки добути Волю. І їхня постава цінніша від найбільш блискучого, але одноразового геройства. Цінніша, бо стократно трудніша. А втім, бувають теж геройства „сірого дня". Це діється тоді, коли люди, яких дні міряться „трудоднями", зберігають віру та силу.

З Новим Роком і впродовж його ми раз-у-раз складатимемо взаємні побажання щастя, здоров'я, всього добра для Народу — Волі. Така вже людська вдача, що все те, чого прагнемо, хочемо прикликати магічним закляттям побажань. Чи не додати б до них ще одного — щоб усі ми, що зустрічаємо ще один рік на чужині, мали ту силу, яка обертає мрії у дійсність?

Аллентавн, Па.

ОКРУЖНИЙ ВІДДІЛ УКК

В грудні м. р. засновано в Аллентавні Окружний Відділ УККА. Поодинокі клітини тут існували й раніше, та вони, із-за недостачі відповідної кількости активних людей, не проявляли належної діяльности. Щоб не відставати від інших активніших міст, рішено скоординувати всю роботу. Є надія, що відтепер в нашій окрузі поллиє праця повним руслом.

До виділу Комітету при голові, відомому з активности, Іванові Зазворському, ввійшли люди, що їм на серці лежить добро української справи. Це — стара война та тут і там народжені, старші й молодь. Вже розроблено подрібний плян, як рушити цілу машину в рух; збіркову акцію на Народний Фонд, освідомну працю серед наших людей та серед американців, та імпрезову.

Найближче завдання, — це збіркова акція і святкування 22-го Січня. Концерт-Академія має відбутися в одній з кращих заль Аллентавну. Промовлятимуть інж. Клисяк по-українськи й адвокат з Бетлегему Петро Рибак по-англійськи. Виконавцями мистецької частини будуть Лігайвелівський чоловічий хор під диригентурою проф. Двораківського, пані Ольга Цегельська, Люся Гентиш і танкова група УПЦ. Пороблено теж старання, щоб у п'ятьох містах округи — Аллентавні, Бетлегемі, Істоні, Норттемптоні і Палмертоні 22-го січня на будинках управ міст були вивішені українські прапори і щоб в американській пресі поміщено відповідні статті.

Ідеться не тільки про те, щоб зрушити може трохи збайдужніле наше громадянство, але і щоб зацікавити українськими проблемами американців.

До участи в святкуванні запрошено теж численних визначних американських гостей.

До всіх без винятку українців прохання якнайактивніше підтримати добрі почини УККА.

П. М.

Янґставн, Огайо

ЛИСТОПАДОВА АКАДЕМІЯ

Наша громада 21-го листопада 1965 відсвяткувала Листопадовий Зрив під проводом голови Відділу Українського Конгресового Комітету — М. Мартинищина. Вже при вході до церковної залі було видно зміну, бо було багато публіки й заля була заповнена, про що в попередніх роках не можна було й мріяти.

Програму перевів зі знанням наш співак і диригент Микола Штинь. Родина панства Штинів є музикальна і часто ратувала наші імпрези своїми виступами. Виступала й виступає на всіх наших імпрезах. І тим разом також родина Штинів дала дві точки: Микола Штинь заспівав пісню Бабича „Ти далеко, Рідний Краю", а його донечка п. Маруся Штинь студентка місцевого коледжу акомпаніювала йому на фортепіяні. Наймолодша Ярослава Штинівна відспівала, при акомпаніяменті своєї старшої сестри Марусі, пісню „Україно". Обі точки випали гарно. Академію відкрив голова М. Мартинищин, а М. Штинь проводив програмою.

Американський гимн відспівав Дівочий Хор при Осередку СУМА. Молода співачка, студентка Музичного Виділу Янґставнського Університету, Маруся Головацька при фортепіяновім супроводі Петра Пилипова відспівала „Ой видно село". Голос в неї гарний і сильний, і є надія, що при належливій праці вона може вибитися на одну з кращих оперових співачок.

Місцевий лікар, д-р Віталій Голонко виголосив святкову промову. Молоденький учень Мирон Ліщак гарно деклямував „Спіть, хлопці спіть". Мішаний хор Осередку СУМА під диригентурою Петра Весоловського відспівав три пісні. Хор здисциплінований, а голоси гарні і чисті, диригент вложив багато жертвенної праці в цей хор. Молоденька, але вже відома нашій публіці Ксеня Луць прегарно виголосила вірш „Усміхнися, Листопаде". Маруся Головацька відспівала „Ой, Мороз Морозенку" при акомпаніяменті П. Пилипова.

Деклямацію „Місто Лева" виголосила донечка голови Мартинищина — Катруся. Виступ її на сцені був удачний.

Закінчив імпрезу виступ Хору СУМА під проводом Петра Весоловського, відспівавши три пісні. Національний гимн відспівали всі присутні. Прекрасні програмки виготовив Степан Бурий, секретар Відділу Українського Національного Союзу в Янґставні. Він разом з Василем Прокопиком удекорували сцену.

Чистий дохід 97 дол. призначено на дар Українським Інвалідам.

І. Д.

Нюарк, Н. Дж.

Т-ВО ПРИХИЛЬНИКІВ УНР ЗВІТУЄ

Т-во Прихильників Української Народної Республіки відбуло Загальні Збори 5-го грудня 1965 року в залі Української Православної Церкви Святого Вознесенія. Їх започатковано молитвою, яку провів настоятель церкви Св. Вознесенія о. прот. М. Хабіщак.

Голова Товариства Прихильників УНР п. К. Степовий пригадав присутнім про ті великі і болючі втрати, що їх зазнало товариство, зокрема Державний Центр Української Народньої Республіки протягом останніх двох років. Пригадав і останню втрату, яку відчули не лише українці в розсіянні, але і в Україні — смерть президента Української Народньої Республіки в екзилі д-ра Степана Витвицького. Присутні вшанували пам'ять відійшовших від нас діячів Українського Державного Центру і членів Нюаркського Товариства Прихильників УНР — однохвилинною мовчанкою.

На голову Президії обрано В. Сенежака, заст. голови М. Гавриша і на секретаря п. В. Кирейка.

Про роботу товариства звітував голова К. Степовий і скарбник І. Стокальський. Голова товариства ствердив, що робота товариства останніми роками стала актуалізуватись. Збільшилась кількість членів товариства і симпатиків, а разом з цим збільшились прибутки на потреби Державного Центру. Як наслідок цього виділено відповідні суми на ряд гуманітарних цілей: на Церкву-Пам'ятник в Бавнд Бруку — 25 дол., на Фонд Митрополита Кардинала Й. Сліпого — 25 дол., на будову Храму Пам'ятника ім. Симона в Парижі — 40 дол., на бібліотеку ім. Симона в Парижі — 20 дол., на Оселю „Київ" — 50 дол. Загальна сума, що її видало товариство на добродійні цілі виносить понад 400 долярів.

Після відчитання звіту головою К. Степовим і скарбником І. Стокальським прочитав звіт Контрольної Комісії В. Кузик, який ствердив, що всі гроші видано згідно з призначенням. Він ствердив роботу товариства як задовільну, та просив уділити уступаючій управі вотум довір'я з подякою. Присутні члени товариства і симпатики зустріли рішення Контрольної Комісії оплесками. Через аклямацію загальними оплесками затверджено попередній склад товариства, з тим, що на місце секретаря товариства обрано Івана Каневського.

Так само обрано і Контрольну Комісію. Нова управа така: голова — К. Степовий, секретар — І. Каневський, 1-ий заст. — п-ні Софія Олесницька, 2-ий заст. В. Сенежак, скарбник — І. Стокальський, члени управи: М. Павленко, М. Гавриш, П. Івчанівський. Контрольна Комісія: голова — В. Кузик, члени: — М. Стройник, І. Гладун, І. Бурило.

Збори пройшли в дружній і діловій атмосфері.

К. Степовий

З малого росте велике

(Закінчення із стор. 2-ої)

зв'язує людей. І то часто на все життя.

Всі ми хочемо, щоб наша молодь перебувала якнайбільше в своїм середовищі, щоб знайомилася між собою й призвичаювалася до своїх, щоб нашим дітям рідним був український тип, не чужий. Це запевнить тривалий зв'язок, бо зв'язок подружній, поміж нашою молоддю, що з черги дозволить зберегти наші немішані родини, які, поза нечисленними винятками, є остоєю нашої національної громади поза Україною.

З малого росте велике. Ось тут я й бажала б вказати на таке одне „мале", яке не тільки на мій погляд, але й погляд батьків, що дбають за добро своїх дітей і своєї суспільности, може стати важливим причинком до щісно „великого" — збереження нашої молоді для своєї громади, долею якої на далекі роки ми мусимо не лише журитися, але й її дбайливо підготовляти.

Додати б ще, що широко відомий 64-ий Відділ Союзу Українок Америки в Ню Йорку від років влаштовує курси модерних танків, і що саме новий курс розпочинається в Народнім Домі під умілим проводом пані М. Задорожної. Недобре вчинили б батьки, якби не скористали з нагоди й не послали б на цей курс своїх 13-18-літніх дітей, та й сама молодь зробила б собі шкоду, якби змарнувала нагоду збагатити своє життя вивченням модерних танків та придбанням нових знайомих, а може й приятелів.

Ділимося сумною вісткою
з Родиною, Приятелями і Знайомими,
що в понеділок, 17 січня 1966 р. о 1-ій год. по півночі
відійшов від нас у Вічність на 76-му році життя,
по короткій а важкій недузі,
заосмотрений Найсвятішими Тайнами,
наш Найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, ДЗЯДЗЬО І БРАТ

бл. п.
ОСИП ГОЛІНАТИЙ

нар. 18-го травня 1890 року в Надорожній,
пов. Товмач, Україна.

ПАНАХИДА буде відправлена в п'ятницю, 21-го січня 1966 р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні п. Гасина при 4244 Old York Rd. у Філядельфії, Па.

ПОХОРОН відбудеться в суботу, 22-го січня 1966 р. з того ж похоронного заведення о год. 8:30 рано до церкви Христа Царя при Каюга вул., а звідти на цвинтар св. Марії на Факс Чейсі.

Горем прибиті:

СТЕФАНІЯ — дружина
ІРЕНА І МИРОСЛАВ ПРОНЧАКИ — дочка і зять
ХРИСТЯ І РОМЦЬО — внуки
АНАСТАЗІЯ І КОНСТАНТИН КИСІЛЕВСЬКІ — сестра і шваґер з дітьми
ЛЕВ І ЛІДІЯ ГОЛІНАТІ — брат і братова з дітьми
та вся Родина в Україні і на чужині

Ділимося сумною вісткою
з Родиною, Приятелями і Знайомими,
що в п'ятницю, 14-го січня 1966 р. нагло упокоївся в Бозі,
наш Найдорожчий ЧОЛОВІК, ТАТО, ДІДО І ПРАДІДО

бл. п. **АЛЕКСАНДЕР ГОРОХІВСЬКИЙ**

проживши 73 роки, народжений в с. Грималів, пов. Скалат, Зах. Україна, довголітній член 324 Відділу УНСоюзу у Філядельфії, „Провидіння" — 5 Відд. та Українського Горожанського Клюбу.

ПАРАСТАС відбувся у вівторок, 18-го січня ц. р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Насевичів, 109 E. Tabor Rr., Philadelphia, Pa.

ПОХОРОН — в середу, 19-го січня 1966 р. о год. 9:30 ранку з того ж похоронного заведення до церкви св. Йосафата на Френкфорді, а опісля на цвинтар Факс Чейс.

Горем прибиті:
дружина — МАРІЯ
донька — ВІКТОРІЯ з мужем СТЕФАНОМ МЕЛЬНИКОМ і сином
син — ЕДВАРД з дружиною
9 внуків і 15 правнуків.

Ділимось з Друзями сумною вісткою про несподівану смерть члена ЦК УРДП і Керівника Крайової Організації УРДП у Великобританії

Кузьми Григоровича ДМИТРЕНКА

Кузьма Григорович помер від крово-зливи в мозок, 27-го грудня в Олдгамі (Англія) і похований там же 31-го грудня 1965 р.

Низько схиляємо свої чола перед світлою постаттю Друга і Товариша. Нехай чужа земля буде Йому пером.

ПРЕЗИДІЯ К. Р. і ГОЛОВНА УПРАВА
ОУРДП в США

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
мого Найдорожчого МУЖА

бл. п. Рудольфа Лудзана

буде відправлена
СЛУЖБА БОЖА І ПАНАХИДА
в суботу, 22. січня 1966 р.
о год. 7-ій рано
в Церкві св. МИКОЛАЯ в Пасейку, Н. Дж.

ДРУЖИНА

СЕМЕН ОЛЕКСАНДРОВИЧ ПІДГАЙНИЙ

(ПОСМЕРТНА ЗГАДКА)

14-го листопада 1965 року перестало битися щире серце Семена Олександровича Підгайного. Помер на 59 році життя від тяжкої недуги український патріот, громадський і політичний діяч, заступник генерального секретаряУРДП, голова Федерації Колишніх Репресованих Совєтами, член Координаційної Ради членів ЦК УРДП в ЗДА і Канаді, колишній член УНРади від УРДП, основоположник і колишній голова СУЖЕРО, автор відомих книг „Недостріляні", „Українська інтелігенція на Соловках", співавтор „Білої книги про чорні діла Кремля" (англійською мовою), співвидавець англомовного журналу „Ню Рев'ю" і багатьох інших видань з українською визвольною тематикою. Семен Підгайний народився 17-го квітня 1907 року, в козацькій родині на Кубані. Вже 15-літнім хлопчиком залишився круглим сиротою; батька большевицька ЧК розстріляла в в 1922 році, за участь у визвольній боротьбі Кубані проти московсько - комуністичних наїздників. Решта родини Підгайних була знищена також. 17-літній Семен Підгайний лишив Кубань і виїхав до Києва, де йому вдалося з підробленими документами вступити до Київського Інституту Народної Освіти (кол. Університет св. Володимира). В 1929 році закінчив цей учбовий заклад і виявив бажання продовжувати студії при катедрі історії, щоб стати науковим працівником і викладачем інституту.

Але жорстока рука ГПУ і тут знайшла сина „ворога народу" і кликала на допити. І лише за допомогою тодішнього наркома Освіти совєтської України Миколи Скрипника Підгайному пощастило уникнути переслідувань і влаштуватись в Харківському університеті на дальші студії.

Здобувши за кілька років -oц кинзас !hиdи jонкоlvэн цента, Підгайний викладав в цьому університеті курс історії України. В роки розгулу московсько - комуністичного терору, під час штучного голоду на селах України і народовбивства, під гаслом ліквідації націоналістичного ухилу, над Семеном Підгайним знову нависла чорна хмара, а „чорний ворон" підкотився до його приміщення. В січні 1933 року Підгайного заарештували органи НКВД і молодому науковцеві присудили вісім років ув'язнення в концтаборах на Соловецьких островах. Тепер вже йому не ставили в вину походження з ворожої, до влади, родини, а безпосередню участь у підпільній організації, що ставила своїм завданням відокремлення України і Кубані від Росії. На Соловках Підгайний побачив могилу останнього Кошового Отамана Запорізької Січі Кальнишевського і багато інших могил, пам'яток поліційного терору царської Росії. Тепер він побачив те, що таїв в собі новий режим. Відбувши 8-річну каторгу на Соловках Підгайний повертається на Україну, але йому дозволяється жити в далеко віддалених від культурних і промислових центрів місцях. Після багатьох клопотів оселився в містечку Ізюмі. Це був вже 1941 рік. Коли почалась німецько - совєтська війна, його знову арештували і вивезли. Але його врятував швидкий наступ німецьких військ і бомбардування совєтського прифронтового запілля; в умовах паніки і хаосу, що заіснував в совєтському запіллі, С. Підгайному удалося втекти і переховатись.

В листопаді 1941 року Підгайний вернувся до Харкова і приймав там участь в організації українського національного життя. На становищі керівника Міського Допомогового Комітету виявив себе як чутливий добродій, який допомагає кожному в його біді і розпачі в ті голодні і холодні часи війни.

Коли совєтські полчища знову поверталися на Україну, він виїхав до Німеччини. Після капітуляції і окупації Німеччини аліянтами Підгайний приймав активну участь в українському громадському житті, в тодішніх ДП-таборах. В 1945 році він з Іваном Багряним та іншими провідними особами еміграції з-під совєтів став одним з основоположників Української Революційно - Демократичної Партії, займаючи в ній керівні становища аж до останнього часу. В жахливі роки шаленої репатріяції „на родіну" Підгайний приєднав свій голос до протесту Івана Багряного — „Чому я не повертаюсь „на родіну?", і підсилив цей голос своїм: „Я не недостріляний!".

В ті тяжкі часи для української еміграції в його пам'яті виринали спогади про тих мучеників і „не достріляних", з якими він поділяв свою долю. Перед його очима виринали постаті борців за волю Вітчизни. У руці історика і публіциста гостре перо, а в серці ненависть до ворога окупанта. Він написав і видав твір „Недостріляні", а потім „Українська інтелігенція на Соловках", в яких викривав злочинну московсько - комуністичну систему.

В 1949 році Семен Підгайний емігрував до Канади. Там він осів, щоб виконувати свої обов'язки політичного емігранта, — представника українського народу в Західньому світі. Він ці обов'язки виконував з любов'ю до Вітчизни. З його ініціятиви виникають такі антикомуністичні організації як СУЖЕРО і Світова Федерація Колишніх Переслідуваних Совєтським Режимом, які він очолював. Разом з цим він знову бере своє гостре перо і написав для видання англійською мовою про злочинне діяння московського Кремлю. Під його керівництвом, як головного редактора, вийшов англійською мовою великий твір, в двох томах, під назвою „Біла книга про чорні діла Кремля". Пізніше він видав книгу по англійськи — „Остров смерти". Дальша його праця, як проповідника українських визвольних ідей зосереджувалася над виданням журналу „Ню Рев'ю", який виходив кілька років регулярно і був визначений для англомовного світу.

Таких відданих Вітчизні, яким був Семен Підгайний, в нас дуже мало.

Семен Підгайний помер 14-го листопада і похований 16 листопада 1965 року з Української Православної Катедри св. Володимира, в Торонті. Св. пам'яті Семен Підгайний залишив по собі значну публіцистичну спадщину, в українській і англійській мовах, яка стала великим вкладом в українську визвольну боротьбу проти московсько - комуністичного ворога. Схиляємо свої чола перед світлою постаттю великого українського патріота і діяча.

Нехай Тобі, Друже, Семене Олександровичу, чужа земля буде пером.

В. Григоренко

ПІСЛЯ БОЮ В ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ

Південнов'єтнамські вояки підбирають тіла вбитих в бою комуністичних партизанів. Відбувся цей бій в ближче невизначеній місцевості 25 миль на північ від Сайгону.

У ЕМІГРАЦІЙНИХ АРХІВАХ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

сліди української праці такими, що набирають форми та вартости в університетській бібліотеці. Жаль, одначе, що вже при відкритті відділу немає цікавих та важливих ділянок заступлених відповідними матеріялами. Наприклад, майже нічого не має із періоду визвольних змагань, періоду революційної боротьби, УПА, видань УНРади, ветеранських організацій, видань окремих політичних рухів та взагалі ширшої політичної літератури, яка для нас є такою важливою, щоб її мати в дослідних центрах. Це правда, що в основному архів зацікавлений збіркою матеріялів еміграцій в ЗДА, що й підкреслювали промовці, але є також тут і зацікавлення історичним матеріялом недавнього минулого, яким еміграція ще духово живе.

Також завважується брак матеріялів та періодиків із життя Української Католицької Церкви. Було б приємно бачити більше видань наших наукових установ, громадських організацій, фінансових інституцій та студентських рухів. Це, очевидно, справа майбутнього, яка буде вимагати засобів і трудів, але потребу якої вже завважується тепер. Бо, якщо університетським кругам потрібно дослідних матеріялів — то наша громада повинна б їх постачати в такій кількості і якості, щоб вони покривали цілий діяпазон нашого життя, ідей, творчости і намагань. Є чимало збірок, музеїв та архівів по Америці та Канаді, але і цей, при Міннесотському університеті, може стати вартісним осередком як і дослідів так і місцем схоронення важливих матеріялів, яких на Україні нема, бо їх або там не було, або нищать московські „культурники" включно до методів пожеж, як це було із бібліотекою Академії Наук.

У супроводі офіційного відкриття українського відділу архівів приємною подією була виставка українських мистців Міннесоти, яку Український Студентський клюб при університеті влаштував в будинкові поруч бібліотеки. Виставка включала двадцять мистців, що виставили свої полотна, акварелі, дереворити, мозаїки, портрети та кераміку. Гарний добір експонатів та різнородність тематики творили приємну атмосферу відпруження і давали мистецьку насолоду відвідувачам. Особливу увагу звертали на себе нові, сиромні в стилі та глибокі в мистецькому задумі, акварелі Леоніда Папарі, портрет Франка Оксани Литуринської та кераміка Ігоря Кубика. Кераміка Кубика, цього „самородка" волинської землі, це новинка в мистецькому колі Міннесоти, яка появилась досить недавно, але яка вже вміла собі пробити шлях до американських мистецьких центрів. Мистецький Центр Волкера закупив в Кубика вазу, як експонат для виставки. Один збан, ціна якого „не продам ні за які гроші" — це прекрасна і мозольна праця І. Кубика, в якій він відтворив із фотографій новий оригінал знахідки із 4-го сторіччя.

Мистецька виставка була прекрасною оздобою відкриття відділу українських архівів, цього чергового кроку в житті „Міннесотської України".

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

Збори Відділів УНСоюзу

СУБОТА, 22-го СІЧНЯ 1966 Р.

АМБРІДЖ, Па. Місячні збори Б-ва св. Василія — 161 Відділ о год. 7 веч. в Клюбовій залі. — Управа.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Річні збори Т-ва Зоря — 69 Відд. о год. 7:30 веч., в залі при 33 East 7th St. На порядку дня: звіт уст. управи, вибір нової на 1966 р. Проситься чл. прибути. — Управа.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Чорн. Січ — 14-ий Відд. о год. 7-ій веч. в Січовій залі під ч. 508 — 18 Ave. 12-та вул. На зборах відбудеться вибір делеґатів на 26 Конвенцію УНС. Проситься вирівняти вкладки за минулий рік. — В. Роговський, гол., М. П. Отрок, секр.

ЮТИКА, Н. Й. Річні збори Т-ва ім. Т. Шевченка — 484 Відд. о год. 8-ій веч. в приміщенні парафіяльного дому при 1104 Стейт вул. Порядок зборів: звіти управи за 1965 р. Вибір нової управи на 1966 р. По річних зборах відбудуться місячні на яких відбудеться вибір делеґатів і заступників на 26 Конвенцію УНС. Проситься членство прибути та вирівняти свої заборгованості. — М. Дмитрів, гол., В. Запаранюк, секр.

ГАРТФОРД, Конн. Річні збори Б-ва св. І. Хрестителя — 277 Відд. о год. 7-ій веч., в УНДомі, 961 Ведерсфілд Еве. На порядку: відкриття і вибір президії, відчитання протоколу з остан. зборів, звіти Управи і Контр. Ком., дискусія і уділення абсолюторії, вибір управи і Контр. Ком. По річних зборах відбудуться місячні, на яких буде вибір делеґатів і їх заступників на 26 Конв. УНСоюзу, як теж вибір делеґата на збори УНДому. По зборах Відділу відбудуться збори чл. Каси Хворих. Проситься чл. прибути на збори. – Управа.

МОНТРЕАЛЬ, Канада. Річні загальні збори 473 Відділу о год. 8-ій веч. в домівці УНО, 405 вул. Фермонт Вест, зі слідуючим порядком: 1. Відкриття заг. зборів. 2. Прочитання й прийняття протоколу останніх надзвичайних загальних зборів Відділу. 3. Звіт Управи і Контр. Комісії Відділу. 4. Дискусія над звітами. 5. Уділення абсолюторії уступаючої Управи. 6. Перевибір Управи та керуючих органів Відділу. 7. Іменування Патрона Відділу ч. 473. 8. Вільні внески й запити. 9. Закриття зборів. Членські вкладки можна вплачувати кожного дня в урядових годинах Укр. Національної Кредит. Спілки в Централі або її станицях. По річних зборах відбудуться місячні збори. Порядок: вибір делеґатів та заступників на 26 Конвенцію УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., дня 16-го травня 1966 р. — М. Граб, гол., К. Банів, фін. секр., В. Булковський, рек. секр.

ТАРЗАН, ч. 5 560. Горила із золотими прикрасами.

THE VILLAGERS THAT TARZAN AND TISHA STEWART STUMBLED UPON WERE A SAD, PATHETIC GROUP—

AND THEY WERE SOON TO LEARN WHY! A LOUD SCREAM ECHOED THROUGH THE FOREST—

AND ABRUPTLY, A HUGE GORILLA DROPPED DOWN FROM THE TREES— A FANTASTIC ANIMAL BEDECKED IN GOLDEN ORNAMENTS!

Селюхи, на яких наткнулися Тарзан і Тайше Стюарт, становили сумну, жалісну групу.

І вони негайно дізналися, чому це так було: Голосний крик лунав із лісу...

І несподівано величезний горила зіскочив із дерев — Фантастична тварина — пра... Тарзан проти горили.